

CQI

การพัฒนารูปแบบการป้องกันโรคไข้เลือดออก โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

ชื่อผลงาน

“มาตรการทางสังคม ระดมพลัง หุคยั้งไข้เลือดออก”

โดย

สินีนานุภชชา พิษญาคนากิจจ

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านวังฟ่อน

CQI การพัฒนารูปแบบการป้องกันโรคไข้เลือดออก โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

1. ชื่อผลงาน: มาตรการทางสังคม ระดมพลัง หยุดยั้งไข้เลือดออก

2. ความสำคัญ: การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกเป็นหน้าที่ของทุกคนในชุมชน

3. สรุปผลงานโดยย่อ: การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกให้มีประสิทธิภาพ ต้องให้ชุมชนเห็นความสำคัญและตระหนักถึงปัญหาร่วมกัน โดยไม่ได้เป็นหน้าที่ใครคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยเฉพาะ ทุกคนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ตั้งแต่กระบวนการป้องกันคือ กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ไม่ให้มีลูกน้ำ การควบคุมเมื่อเกิดไข้เลือดออก ไม่ให้มีตัวแก่ยุงลาย ซึ่งกิจกรรมต้องถูกนำมาใช้แบบผสมผสานไปพร้อมๆ กันทั้งระยะก่อน โรคระบาด ระยะควบคุม โรค และเฝ้าระวังหลังโรคระบาด โดยอาศัยความร่วมมือจากชุมชน มีการระดมทรัพยากรที่มี ทั้งคน เงิน และสิ่งของ ร่วมกับกิจกรรมในโครงการหน้าบ้าน นำมอง ปลอดภัยน้ำยุงลาย รวมถึงการสร้างระเบียบหมู่บ้านหรือมาตรการทางสังคม และนโยบายสาธารณะ โดยมีผู้นำชุมชน เป็นแกนนำให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน และพัฒนาแนวทางเพื่อให้เกิดรูปแบบหรือกระบวนการที่เหมาะสมแต่ละหมู่บ้าน ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

4. ชื่อและที่อยู่ขององค์กร โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านวังพ่อน อำเภอสอง จังหวัดแพร่

5. สมาชิกทีม

5.1 นางสมคิด พุคามี	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านวังพ่อน	หัวหน้าทีม
5.2 นางสินีนานฎักษณ์ชา พิษณุคณาภิรักษ์	ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ	สมาชิกทีม
5.3 นางสาวนฤมล สมบัตินันทนา	ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ	สมาชิกทีม
5.4 นางสาวจินตนา วงศ์ไชย	ตำแหน่ง จพ.ทันตสาธารณสุขปฏิบัติงาน	สมาชิกทีม
5.5 นางประนอม เขียนโพธิ์	ตำแหน่ง พนักงานช่วยเหลือคนไข้	สมาชิกทีม
5.6 นางนวลจันทร์ จันตา	ตำแหน่ง พนักงานช่วยเหลือคนไข้	สมาชิกทีม
5.7 นางริสา จันตา	ตำแหน่ง ผู้ช่วยแพทย์แผนไทย	สมาชิกทีม

6. เป้าหมาย

ผลลัพธ์จากโครงการ (Out Come)

1. เพื่อลดค่า HI ในชุมชน < 10 ค่า CI ในโรงเรียน /วัด = 0
2. เพื่อสร้างรูปแบบการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของหมู่บ้าน

ผลสำเร็จจากโครงการ (Out Put)

1. เพื่อลดอัตราป่วยโรคไข้เลือดออกลงร้อยละ 20 ของค่ามัธยฐานย้อนหลัง 5 ปี
2. อัตราตายด้วยไข้เลือดออกเป็น = 0
3. มีมาตรการทางสังคมเพื่อทราบและใช้เป็นแนวทางเดียวกันในชุมชน

7. ปัญหา/สาเหตุโดยย่อ

โรคไข้เลือดออกเป็นโรคที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาด้านสาธารณสุขที่สำคัญอีกด้านหนึ่ง โดยการเกิดโรคมมาจากยุงลายมีเชื้อ Virus dengue และ chikungunya ซึ่งติดต่อไปยังคน สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากเชื้อ dengue โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กอายุ 5-14 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มอายุที่มีอัตราป่วยสูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นๆ มักพบในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนสิงหาคม ทั้งนี้มีปัจจัยมาจากสภาพภูมิอากาศซึ่งเป็นช่วงฤดูฝน ทำให้มีน้ำขังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายได้ง่าย ประกอบกับอุณหภูมิที่เหมาะสมจึงเป็นปัจจัยเสริมที่เอื้อต่อการระบาดของโรคตลอดทั้งพฤติกรรมในเรื่องการควบคุมและป้องกันโรคของประชาชนยังไม่ถูกต้องและขาดความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาทำให้โรคไข้เลือดออกมีการระบาดขึ้นทุกๆ ปี

โดยในชุมชนเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านวังฟ่อน ข้อมูลระบาดวิทยา ปี 2587 – 2562 พบผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก จำนวน 7 ราย และผู้ป่วยสงสัยจำนวน 20 ราย ปี 2561 จำนวนผู้ป่วย 3 คน อัตราป่วยคิดเป็น 214.43 ต่อแสนประชากร ต่อเนื่องมาปี 2562 พบผู้ป่วยสงสัยไข้เลือดออกเป็นจำนวนมาก ที่สุดในรอบ 5 ปี ย้อนหลัง คือจำนวน 6 ราย และผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก 1 ราย จากการรายงานผู้ป่วยสงสัยไข้เลือดออกที่มีเป็นจำนวนมาก ทางเจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้คืนข้อมูลให้ชุมชนทางชุมชนได้รับทราบปัญหาผ่านทางกลุ่มผู้นำชุมชน จึงได้เปิดเวทีประชาคมในหมู่บ้านขึ้นเพื่อหาแนวทางหยุดยั้งโรคไข้เลือดออกจากข้อมูลที่มีผู้ป่วยสงสัยไข้เลือดออกเยอะ บ่งบอกถึงปัญหาว่าชุมชนการขาดความตระหนักในการกำจัดลูกน้ำยุงลาย ค่าดัชนีลูกน้ำยุงลายยังสูงอยู่ หากเป็นเช่นนี้ต่อไปชุมชนเสี่ยงต่อการเกิดการระบาดของโรคไข้เลือดออกได้ และปัญหาที่สำคัญคือประชาชน โดยส่วนมากจะคิดว่าเป็นหน้าที่ของอสม.ที่ต้องมาแจกทรายและกำจัดลูกน้ำให้ และตัวอสม.เองก็คิดว่าเป็นหน้าที่ของประชาชนเจ้าของครัวเรือนเองที่ต้องดูแลบ้านตัวเอง ทำให้มีช่องว่างเกิดขึ้น ชุมชนเกิดการเกี่ยวกันในการควบคุมและป้องกันโรครวมถึงบริบทอื่นๆ เช่น สิ่งแวดล้อมรอบบ้าน และภาชนะนอกบ้านยังมีกระจัดกระจาย โดยเฉพาะภาชนะที่ไม่ใช่แล้วที่สามารถมีน้ำขังได้ ไม่ได้รับการกำจัดหรือทิ้งอย่างถูกต้อง หรือละเลยภาชนะที่มีน้ำขังเช่นน้ำหลังตู้เย็น น้ำในเล้าไก่ เป็นต้น และยังไม่มีการจัดการขยะในครัวเรือนที่ดีพอ

8. กิจกรรมการพัฒนา ระยะเวลาในการดำเนินงาน มกราคม – ธันวาคม 2562

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน Plan เดือน มกราคม 2562

1. นำเสนอแผนการแก้ไขปัญหาโรคไข้เลือดออกในการประชุมประชาคมของหมู่บ้าน โดยคณะ อสม.แต่ละหมู่ โดยมีเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านวังฟ่อนเป็นที่ปรึกษา โดยเสนอข้อมูลการระบาดวิทยาเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาโรคไข้เลือดออก เป็นปัญหาสำคัญใน 1 อันดับ ที่ต้องได้รับการแก้ไขเร่งด่วน
2. เตรียมทรัพยากร โดยผู้นำชุมชน คณะ อสม. และประชาชนร่วมกันวิเคราะห์ หาสาเหตุและกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา ด้วยจัดหาทรัพยากรที่มีในชุมชน ได้แก่
 - 2.1 ทรัพยากร คน คือ ประชาชนทุกกลุ่มวัย ในเขตหมู่บ้านรับผิดชอบ รพสต.บ้านวังฟ่อน วัดโรงเรียน กลุ่มคนที่อยู่บ้าน

- 2.2 ทรัพยากรเงิน ประกอบด้วย งบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลในการทำกิจกรรมรณรงค์ ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย เพื่อเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามโครงการหน้าบ้าน นามอง ชุมชนปลอดภัยน้ำ ยุงลาย การระดมทุนหมู่บ้านเพื่อเป็นกองทุนป้องกันและควบคุมไข้เลือดออกโดยชุมชนเอง
- 2.3 ทรัพยากร ของ คือ พี่สมนุไพรที่มาจากในชุมชน เช่น ตะไคร้หอม ,ปลาหางนกยูง
3. กำหนดแนวทางการดำเนินงานแบบชุมชนมีส่วนร่วม ดังนี้
- 3.1. แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล บ้านวังพอน
- 3.2. มีการให้ความรู้เรื่อง โรค ไข้เลือดออกในชุมชน โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
- 3.3. ผู้นำชุมชน อสม. หรือ ผู้ดูแลหอกระจายข่าว หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ประกาศให้ความรู้ผ่านหอกระจายเสียงของชุมชน โดยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านวังพอนเป็นผู้สนับสนุนเอกสารทางวิชาการ
- 3.4. มีการรณรงค์ทำความสะอาดหมู่บ้านร่วมกับโครงการหมู่บ้านสะอาดและสำรวจลูกน้ำยุงลายทุกเดือน
- 3.5. มีมาตรการของชุมชนโดยผ่านความเห็นของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล บ้านวังพอน และการประชุมหมู่บ้านเพื่อแก้ไขปัญหาโรค ไข้เลือดออก ดังนี้
- 3.5.1 กำหนดใช้มาตรการ 3-3-1 อย่างเข้มข้น
- 3.5.2 ระดมทุนหลังคาเรือนละ 30 บาท เพื่อดำเนินการพ่นหมอกควันทั้งหมู่บ้าน
- 3.5.3 มาตรการทางสังคมดังนี้
1. ห้ามไม่ให้มีลูกน้ำยุงลายในบ้านและบริเวณบ้าน โดยเจ้าของบ้านต้องหมั่นดูแลไม่ให้มีลูกน้ำยุงลาย ตามมาตรการ 3 ก คือ เก็บบ้าน เก็บขยะ เก็บน้ำ 5ป1ข คือ ปิดภาชนะน้ำขังให้มิดชิด ปล่อยปลาหางนกยูงกินน้ำ เปลี่ยนน้ำในภาชนะทุก 7 วัน ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในและรอบบ้าน ปฏิบัติเป็นประจำจนเป็นนิสัย และขัดภาชนะก่อนเปลี่ยนน้ำเพื่อกำจัดไข่ยุง และใส่ทรายอะเบทในภาชนะน้ำขัง
 2. หากอสม.สำรวจพบลูกน้ำยุงลายในบ้านท่าน จะมีการแจ้งเตือน โดยการประกาศหอกระจายข่าวบ้านที่พบลูกน้ำ และเชิญท่านมารับทราบปัญหาจากผู้นำชุมชน
 3. หากยังพบลูกน้ำยุงลายอีกครั้งที่ 2 ตามมติประชาคมหมู่บ้านจะให้มีการปรับเงิน 200 บาท และทุกครั้งที่จะพบจะมีการปรับเงินครั้งละ 200 บาท
 4. หากท่านไม่ให้ความร่วมมือ ทางชุมชนจะมีมาตรการขั้นเด็ดขาดต่อไป
- โดยมาตรการนี้ได้มีการดำเนินงานอย่างจริงจังผ่าน โดยมี ประกาศคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล บ้านวังพอน ขึ้นมา เพื่อให้ทราบโดยทั่วกัน มีการทำป้ายไว้นิเทศแจ้งประกาศของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตขึ้นติดในชุมชน และ จัดทำใบปิดมาตรการทางสังคมติดไว้ทุกหลังคาเรือน เพื่อแจ้งให้ทราบ โดยทั่วกัน
- 3.5.4 อสม. จัดเวรดูแลในสถานที่ที่ไม่มี อสม. รับผิดชอบ ได้แก่ โรงเรียน และวัด
- 3.5.5 รูปแบบการดำเนินงานรูปแบบเฉพาะของบ้านวังพอน คือ รูปแบบ 2 กลุ่มวัยป้องกันภัยไข้เลือดออก (กลุ่มวัยเด็กนักเรียนและกลุ่มวัยผู้สูงอายุ) และ รูปแบบวัด โรงเรียนปลอดภัยค่าซีไอ(CD)เป็นศูนย์
- 3.5.6 อสม. คุ่มไข่ไว้ เพื่อ Recheck

3.5.6 สร้างความตระหนักผ่านการรณรงค์ (Campaign) “พบกันครึ่งทาง” โดยมีวัตถุประสงค์คือลดช่องว่างของปัญหาและการเกี่ยงกันของประชาชนและอสม. ในการควบคุมป้องกัน โรคไข้เลือดออก โดยเน้นเรื่องของทัศนคติและอคติและหน้าที่ของแต่ละฝ่าย โดยในส่วนของประชาชนนั้นผ่านการรับฟังและพูดคุยหาข้อตกลงของชุมชนผ่านการประชุมและมติคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล บ้านวังพ่อน และในส่วนของอสม. นั้นทางเจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้ทำการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของอสม. ในการควบคุมป้องกันโรคติดต่อในชุมชนและหน้าที่ในการควบคุมป้องกันโรคติดต่อในชุมชนของอสม. ซึ่งการทำการกิจกรรมนี้ทำให้ประชาชนและอสม. มีทัศนคติที่ดีขึ้น ลดอคติซึ่งกันและกันได้ดีขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติ Do เดือน กุมภาพันธ์ – สิงหาคม 2562

1. การป้องกันโรคก่อนการโรค ตามกิจกรรม ดังนี้
 - 1.1 จัดทำแผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหาโรคไข้เลือดออกในการประชุมประชาคมของหมู่บ้าน โดยคณะ อสม. แต่ละหมู่ โดยมีเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านวังพ่อนเป็นที่ปรึกษา ปัญหาสำคัญอันดับ 1 ในการแก้ไขปัญหาที่สามารถป้องกันตามแผนปฏิบัติการ
 - 1.2 ชุมชนกำหนดแนวทางการร่วมกันรณรงค์ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย โดยเริ่มจากการคัดแยกขยะก่อนทิ้งทำลายตามระบบของทางองค์การบริหารส่วนตำบล
 - 1.3 การสำรวจลูกน้ำยุงลาย โดย อสม. ร่วมกับประชาชน สำรวจทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายตามแหล่งเสี่ยงต่างๆทุกหลังคาเรือน ทุกๆสัปดาห์แจ้งเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านวังพ่อนเพื่อสรุปผลการสำรวจ
 - 1.4 สรุปผลการสำรวจ จัดทำหนังสือแจ้งประกาศบ้านที่พบลูกน้ำ ภาชนะที่พบ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบข้อมูล
2. การควบคุมโรคไข้เลือดออกหากพบผู้ป่วย ใช้มาตรการ 3 3 1 (ตรวจสอบอย่างรวดเร็ว ควบคุมเร็ว)
 - 2.1 รายงานโรคภายใน 3 ชั่วโมง รพ.สต. รับการรายงานผู้ป่วยจากต้นทางไปยังปลายทาง (พื้นที่เกิดโรค) รายงานผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกทุกวันรวมวันหยุดราชการ และประสานไปยังศูนย์ระบาควิทยาอำเภอทันที รพ.สต. เป็นแกนหลัก รับรายงาน นำทีมควบคุมโรคลงพื้นที่เกิดโรค
 - 2.2 ควบคุมโรคเร็วภายใน 3 ชั่วโมง เพื่อตัดวงจรการติดต่อ แสดงว่ามียุงลายที่มีเชื้อไข้เลือดออกอยู่ในชุมชน และมีผู้ที่ได้รับเชื้อคนอื่น ๆ อยู่ในชุมชนด้วยต้องรีบกำจัดยุงตัวเต็มวัน ลูกน้ำ และแหล่งเพาะพันธุ์ให้เร็วเพื่อตัดวงจรการแพร่โรกระหว่างคนกับยุงลาย
 - 2.2.1 ทีม SRRT หมู่บ้าน พร้อมวัสดุอุปกรณ์ควบคุมโรคที่จำเป็น ได้แก่ สเปรย์กระพือ สเปรย์ตะไคร้หอม ไฟฉาย อุปกรณ์กำจัดลูกน้ำยุงลาย ลงไปบ้านผู้ป่วยทันที เพื่อสอบสวนแหล่งโรค สำรวจลูกน้ำ กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ จัดการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมที่บ้านผู้ป่วย และรัศมี 100 เมตร
 - 2.2.2 ใช้สเปรย์กระพือและสเปรย์ตะไคร้กำจัดยุงลาย โดยฉีดที่บ้านผู้ป่วย และบ้านหลังอื่น ๆ ในรัศมี 100 เมตรทันที และปิดอบไว้ 15-20 นาที

2.3 1 วันถัดไป ควบคุมตัววงจรแพร่กระจายเชื้อไข้เลือดออก

2.3.1 พันสารเคมีในรัศมี 100 เมตร ตามกำหนด 0 3 7 เพื่อกำจัดยุงเต็มวัยให้หมดไปจากละแวกบ้านผู้ป่วย ตัววงจรการติดต่อ

2.3.2 ประชุมหรือประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านทราบเหตุการณ์ และเตรียมชุมชน

2.3.3 ธรณกรค์กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ลูกน้ำ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมในชุมชนให้ค่าดัชนีลูกน้ำเป็น 0

3. มาตรการชุมชนหากพบรายการพบลูกน้ำยุงลายบ้านที่สำรวจจาก อสม.

3.1 ส่งแบบรายงานการสำรวจให้ จนท.รพ.สต. เพื่อทำหนังสือแจ้งให้ทางผู้นำชุมชนรับทราบ

3.2 รพ.สต.ทำหนังสือแจ้งประกาศทางหอกระจาย บ้านที่พบ และแหล่งที่พบ ให้ชุมชนรับทราบ

4. รายงานแบบสำรวจค่า HI,CI ให้ทางสำนักงานสาธารณสุขอำเภอทุกสัปดาห์ในช่วงระยะการระบาด

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบ Check เดือน สิงหาคม 2562

1. ประชุมแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจประเมินการใช้นวัตกรรม ดังนี้

1.1 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง ประชาน

1.2 จนท.กองสาธารณสุข อบต.หัวเมือง กรรมการ

1.3 พัฒนาชุมชนอำเภอสอง กรรมการ

1.4 เกษตรตำบล กรรมการ

1.5 เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 3 แห่ง กรรมการ

มีหน้าที่ตรวจประเมินการใช้นวัตกรรมและการจัดการขยะในชุมชนตามโครงการหมู่บ้าน

นำมอง ชุมชนปลอดลูกน้ำยุงลาย ตามข้อกำหนด

2. ตรวจสอบสรุปผลการส่งรายงานสอบสวนโรคเบื้องต้นภายใน 24 ชั่วโมง และสรุปผลการรายงานสอบสวนโรคหลังจากแพทย์สรุปผลการรักษาเพื่อวิเคราะห์ปัญหาในการแก้ไขรายงาน 506 ,รายงาน 507

3. สรุปรายงานค่า HI,CI เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง ในการตัดวงจรการระบาดของโรคภายในระยะเวลาควบคุมโรคภายใน 28 วัน เพื่อไม่ให้เกิดการระบาดครั้งที่ 2

4. การสลับหมู่บ้าน ของ อสม. ในการตรวจเช็คในสัปดาห์ที่ 2 ของการสำรวจ หากพบรายงานการตรวจพบบ้านที่มีลูกน้ำยุงลายครั้งที่ 2 ให้สรุปผลรายงานในที่ประชุมหมู่บ้านเพื่อชี้แจงปัญหาให้เจ้าของบ้านรับถึง มาตรการการปรับค่าใช้จ่ายในการควบคุมโรคหากพบการระบาดครั้งที่ 2 (ซึ่งยังไม่พบบ้านที่พบลูกน้ำครั้งที่ 2 จากการสำรวจ)

5. การตรวจสอบการทำงานของทีม SRRT จากมาตรการ 3 3 1 โดยธรณกรค์กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ลูกน้ำ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมในชุมชนให้ค่าดัชนีลูกน้ำเป็น 0 และจากรายงานผู้ป่วยไข้เลือดออกภายในระยะ 28 วัน ในการควบคุมโรค

ขั้นที่ 4 การดำเนินการที่เหมาะสม Action เดือน กันยายน – ธันวาคม 2562

1. การควบคุมติดตามให้มีกิจกรรมการรณรงค์เพื่อป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก จำนวน 12 ครั้ง/ปี และรายงานทุกสัปดาห์หากพบผู้ป่วยรายแรก ภายในระยะเวลา 28 วัน
2. สรุปผลการสำรวจค่า HI / CI ในชุมชนทุกสัปดาห์ หากพบลูกน้ำยุงลายในหลังคาเรือน จะได้รับใบแจ้งให้รับทราบ เพื่อรับทราบ วันที่สำรวจพบ ภาชนะที่พบ และแนวทางการปฏิบัติการป้องกันโรคไข้เลือดออก
3. หนังสือแจ้งรายชื่อเจ้าของบ้าน ข้อมูลการพบลูกน้ำยุงลายตามภาชนะต่างๆจะถูกประกาศทางหอกระจายข่าว เพื่อกระตุ้นให้เจ้าของบ้านปรับปรุงแก้ไข และประชาชนละแวกใกล้เคียงเฝ้าระวัง ไปพร้อมกัน
4. บันทึกการประชุม จากข้อมูลการสำรวจและรณรงค์ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย ทุกสัปดาห์หากยังพบลูกน้ำยุงลาย ครั้งที่ 2 กำหนดแจ้งในที่ประชุมหมู่บ้านเพื่อหามาตรการปรับในหมู่บ้าน
5. การประเมินผลจากคณะกรรมการตามโครงการหน้าบ้าน นำมอง ชุมชนปลอดลูกน้ำยุงลาย จากเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ เมื่อเสร็จสิ้นโครงการ

9.การวัดผลและผลของการเปลี่ยนแปลง

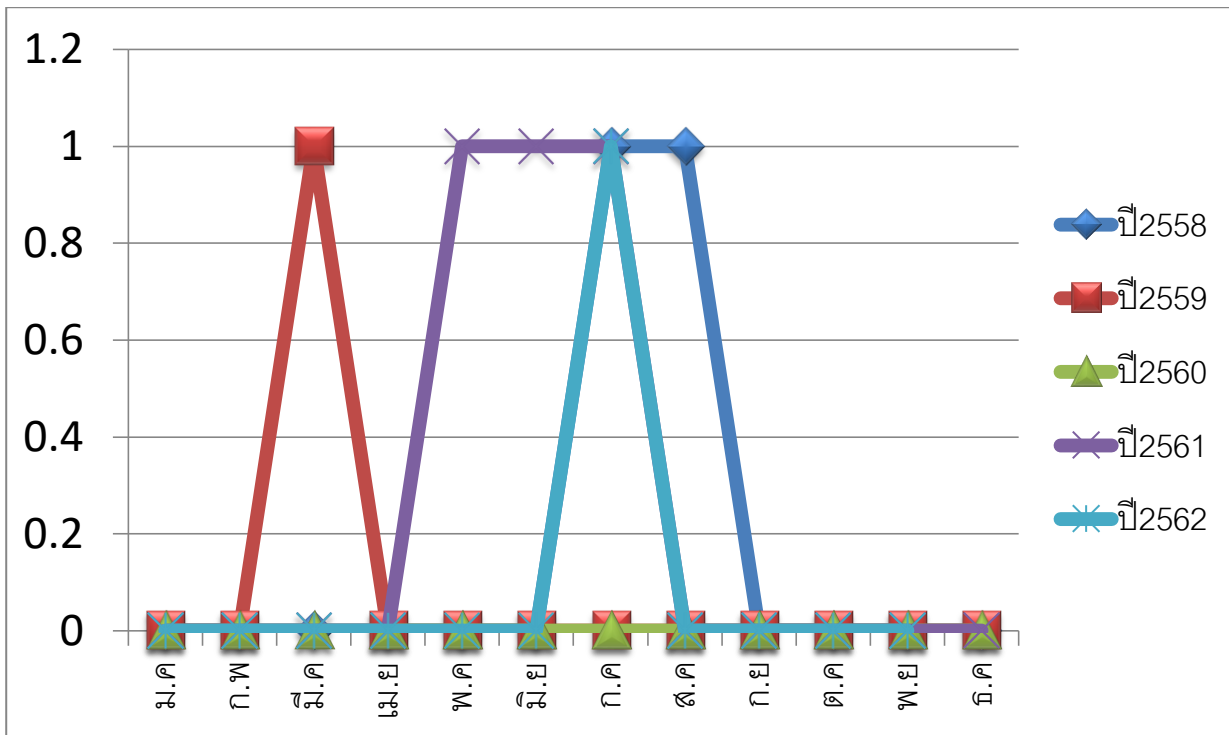
ตารางที่ 2 แสดงการรายงานค่า HI ตั้งแต่ เดือน มกราคม – ธันวาคม 2562

หมู่บ้านที่ รับผิดชอบ	จำนวน หลังคา เรือน ที่สำรวจ	ม.ค.61 ค่า HI	ก.พ.61 ค่า HI	มี.ค.61 ค่า HI	เม.ย.61 ค่า HI	พ.ค.61 ค่า HI	มิ.ย.61 ค่า HI	ก.ค.61 ค่า HI	ส.ค.61 ค่า HI	ก.ย.61 ค่า HI	ต.ค.61 ค่า HI	พ.ย.61 ค่า HI	ธ.ค.61 ค่า HI
วังพ่อน ม.2	78	5.44	3.13	1.08	0	5.04	8.08	5.04	1.04	0	0	1.04	
วังพ่อน ม.7	123	3.48	2.05	0	0.05	6.20	5.15	2.81	0	0	0	0	
วังพ่อน ม.11	224	3.35	1.67	0.84	0.42	8.10	4.25	3.42	0.42	0	0	0	
วังพ่อน ม.12	183	2.51	0.84	0.42	0	6.75	5.03	2.35	0.42	0	0.42	0.78	

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก ตั้งแต่ มกราคม 2558 – ธันวาคม 2562

ปี พ.ศ.	จำนวน ปก.กลาง ปี (คน)	จำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก (ราย)												
		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
2558	1,446	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2
2559	1,434	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
2560	1,416	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2561	1,399	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	3
2562	1,396	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
รวม		0	0	1	0	1	1	2	1	0	0	0	0	7

แผนภูมิที่ 1 แสดงจำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก เขตพ.สต.บ้านวังพ่อน4หมู่ จำแนกรายเดือน ตั้งแต่ปี 2558- 2562

ผลลัพธ์ที่ได้หลังการดำเนินกิจกรรม

- 9.1 ไม่พบผู้ป่วยสงสัยไข้เลือดออก และไม่พบผู้ป่วยไข้เลือดออกหลังจากดำเนินการตามรูปแบบการควบคุมป้องกัน ไข้เลือดออกของชุมชนบ้านวังพ่อน
- 9.2 มีรูปแบบการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออกของหมู่บ้านในรูปแบบมาตรการทางสังคม เพื่อเป็น model ในการดำเนินงานในปีต่อไป
- 9.3 ประชาชนในชุมชนและอสม.มีทัศนคติที่ดี และลดอคติต่อกัน ในการควบคุมป้องกันโรค ไข้เลือดออก
- 9.3 ประชาชนรับทราบถึงมาตรการ และให้ความร่วมมือ ทำให้คำดัชนีลูกน้ำยุงลายลดลง ส่งผลให้ไม่พบผู้ป่วย ไข้เลือดออกและผู้ป่วยสงสัยไข้เลือดออกในชุมชน

10. บทเรียนที่ได้รับ จากการศึกษาการระบาดของโรค ไข้เลือดออกในช่วงปี 2558-2561 (ช่วงเดือน พฤษภาคม – กรกฎาคม) พบว่าปี2562มีผู้ป่วยโรค ไข้เลือดออก จำนวน 1 ราย เทียบเป็น อัตราป่วย 71.78 ต่อแสนประชากร จากการศึกษา สอดสวนโรคพบว่า การควบคุมโรค เช่น ประชากรขาดการป้องกันโรค ขาดความตระหนักโดยคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนเป็นเรื่องของหมอและอสม. ขาดความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย ขาดความไม่เข้าใจระบบควบคุมโรคที่เป็นระบบ

ชัดเจน หลังจากนั้นได้มีการวิเคราะห์ปัญหาและสรุปปัญหา และตระหนักถึงปัญหาทรัพยากรที่ต้องใช้ในการควบคุมในปีถัดมา ทำให้ต้องปรับกลยุทธ์เน้นการป้องกันก่อนป่วยเพื่อตัดวงจรการเกิดโรค ทำจำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกลดลง ปัจจุบันการเรียนรู้ว่าชุมชนต้องเห็นปัญหาและให้ความสำคัญในการร่วมลงมือปฏิบัติและต่อเนื่อง มีมาตรการของชุมชนที่ชัดเจน สร้างความตระหนักให้ชุมชนว่าเป็นหน้าที่ของทุกคนไม่ใช่หน้าที่ของคนใดคนหนึ่ง โดยเฉพาะมีการระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างเต็มศักยภาพ รวมถึงการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการคิดทบทวนนวัตกรรมใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมแต่ละหมู่บ้านในชุมชน การป้องกันควบคุมโรคจึงจะเกิดศักยภาพที่ดียิ่งขึ้น

11. ผู้ประสานงาน นางสาวกัญชชา พิษณุคามกิจจ์ ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านวังฟ่อน อำเภอสอง จังหวัดแพร่
E-mail : wungfon_health@msn.com ,มือถือ 091-0784715 โทรศัพท์สำนักงาน 054-652168